

ANNEX II

GASTROLOGIA MÍTICA

El menjar dels déus

Els déus no mengen sòlid i sempre mengen cru (tot i disposar de foc).

Tampoc mengen carn, patrimoni dels humans¹. Tot i això els hi agrada la flaire del rostir (és per això que els humans sacrifiquen bous i xais en honor dels déus de l'Olimp).

Gastronòmicament almenys, la condició divina no és massa plaent (potser per això practiquen tant de sexe), quedant limitada a **nèctar i ambrosia** i a flairar de tant en tant la ferum de carn a la brasa.

Ocasionalment també mengen **pomes daurades**, greix, *kukeon* i fruites vermelles (magrana en els cas d'Hades).

Als déus primordials i sobretot als seus descendents, el menjar dels humans els debilita i indigesta (fet que es dona quan són convidats a un casament i al subseqüent i inevitable banquet (*epikletoi*) (p.e. casament de Tetis i Peleu, a *Ilíada*)².

Els Titans practiquen teofàgia (mengen carn divina; cas de Zagreu, fill de Zeus i Persèfone).

Els cavalls dels déus tenen dret a la ingesta d'ambrosia, a l'igual que els herois.

Els centaures mengen carn acompanyada amb vi.

Nèctar

Sinònims: hidromel o aiguamel.

En tracta d'una beguda dolça, elaborada per fermentació de la mel.

El principal ingredient d'aquest líquid sucros (el *nèctar*) és excretat per moltes plantes a través dels *nectaris*, essent el que atreu als insectes i ocells (nectarívors). Responsables de la pol·linització i perpetuació de moltes plantes, se li confereix el do de possibilitar la immortalitat.³

Les abelles (*apis mel·lifica*) concentren el *nèctar* en el seu esòfag, alhora que s'hi realitza una hidròlisi enzimàtica de la sacarosa (inversió); reglotada, es diposita en les cavitats de la bresca, servint d'aliment per les larves i els subjectes adults del vesper.

La mel recol·lectada té, de mitjana, la següent composició química:

¹ V. "Prometeu i la primera estafa fiscal" a *Teogonia* (Hesíode). L'aliment dels humans (mortals) és el més ric nutritivament (proteïnes, hidrats de carbó i lípids) i variat: Peix i carn crus, carn cuïta (a la brasa, amb fonoll i altres herbes aromàtiques) i pa (blat).

² *Ilíada*, XVIII,85).

³ D'aquí ve la pretesa propietat de la "gelea reial" d'evitar l'envelliment (paròdia d' "immortalitat"). Es deia que Pitàgores s'alimentava exclusivament de mel. A la tradició òrfica, la mel confereix saviesa. En els misteris d'Eleusis als iniciats de "grau superiors" se'ls hi donava a beure mel. A l'Illa dels Benaurats (a l'altre món o "més enllà") hi ha rius d'aiguamel. ...

- Levulosa i glucosa (sucres reductors): 60-75%
- Aigua: màxim 21%
- Sacarosa: 0-4%
- Maltosa, maleciosa, dextrines, gomes, colorants naturals, enzims (diastases), àcids orgànics, àcid fòrmic, minerals, fongs, llevat, pol·len, ...

Valor energètic: 100 gr. = 300 Kcal.

La seva bona conservació s'obté gràcies a l'alt contingut de sucres (i àcid fòrmic).

Principals plantes mel·lífiques: romaní, espígol, farigola, sajolida...

Recepta per la fabricació d'Aiguamel (Hidromel)

- Deixar fermentar aigua i mel.
- Barrejar most i mel.
- Addicionar nou moscada i canyella.

Ambrosia⁴

"Carn celestial".

Aliment, junt amb el nèctar, dels déus (però no exclusiu, ja que també el consumeixen ocasionalment els herois i els cavalls divins).

La seva funció no és aportar la immortalitat, sinó energia (força) i purificar (mena de reconstituent).⁵

Tot i que mai els déus han revelat l'exacte composició de l'ambrosia, indirectament pot deduir-se del càstig inferit a Tàntal de Lídia, que havia robat ambrosia dels déus, càstig que consistia deixar-lo eternament, en el Tàrtar, a la riba del riu Estígia, lligat a un arbre que produïa peres, pomes, figues i magranes.⁶

Recepta per la fabricació d'ambrosia.

Beguda de color vermell encès (roig)⁷ que s'obté barrejant (sense cuinar!): mel, aigua, suc de pomes (peres, figues i magrana), oli d'oliva, formatge ratllat ben fi i ordi en pols.⁸

⁴ V. Hesíode, *Teogonia*, 640-643.

⁵ R. Graves (a "*Els dos naixements de Dionís*", p.50) refereix que l'ambrosia divina contenia també un fonc al·lucinogen (o almenys aquest ingredient hi era afegit durant els ritus dionisiacs).

⁶ El refinament del turment és considerable: "sempre que intentava collir un fruit suspès a frec de les seves espatlles, el vent feia que la branca s'allunyés. D'altra banda, l'aigua del riu tocava la cintura de Tàntal; però sempre que aquest s'inclinava per beure-la, l'aigua reculava. Tàntal va patir dolors inacabables a causa de la fam i de la set". Cal esmentar, però, que la malifeta del tal Tàntal tampoc era menor: "Robava ambrosia dels déus per compartir-la amb els seus amics mortals i després (com si no n'hi hagués prou amb el fet anterior) va convidar als déus de l'Olimp a un banquet i va oferir-los un estofat amb la carn del seu nebot Pèlops, prèviament assassinat. Els déus de l'Olimp van adonar-se immediatament que la carn era humana" (R. Graves, o.c., p. 35).

⁷ Potser per aquest motiu els grecs antics tenien prohibit el consum de qualsevol menjar que en cuinar-lo es tornés de color roig intens (p.e. maduixes silvestres i crustacis).

⁸ "Però això és qüestionable" (Robert Graves, *Déus i herois grecs*, Ed. Empúries, Barna., 1998, pp. 21-22).

Pomes d'or⁹

“Pocs ho saben, però els déus no són incondicionalment immortals. És un secret que s’ha intentat d’amagar al llarg de mil·lennis. Per ser immortals tenen necessitat de determinats aliments i un d’aquests aliments són les pomes de les Hespèrides”¹⁰.

Una poma del jardí de les Hespèrides, agafada per Heracles, fou el regal que Gea va fer a Hera quan es cassà amb Zeus, precisament per conferir-li el do de la immortalitat.

Sobre les pomes

Pertanyen al gènere *pirus* i a la família de les rosàcies (roses, maduixes, cireres, peres... fins un total de 3.000 espècies).

El pomer/pomera (*Pyrus malus L.*, *malum comunis L.*, malus domèstic i silvestre) és cultivat en un centenar de varietats (Golden, reineta, empordanesa, mingueta, emperador Alexandre...).

100 grams de poma contenen 84 gr. d’aigua, 9-15 gr. de glúcids i la resta són proteïnes, lípids, minerals, vitamines, àcids orgànics, pectina, polifenols, esters...

A l’igual que les ametlles amargues i les llavors d’albercoc, de pera i de préssec, les llavors de les pomes contenen una substància tòxica que, en ser ingerida i digerida, es transforma en àcid cianhídric, líquid volàtil altament metzinós.¹¹

⁹ Pomes Golden?

¹⁰ Michael Köhlmeier, *Breviario de mitología clásica*, Edhasa, Barna., 2002, p. 146.

¹¹ Tornarem entorn de la poma i la seva simbologia en fer genealogia del cristisme (poma de l’arbre del Paradís o del bé i del mal o del coneixement o ciència, en el mite d’Adam i Eva; poma del *Cant dels càntics*...).